

Chorzowskie Studia Polityczne

Pod redakcją naukową
Sylwestra Wróbla

Nr 1 rok 2008

Wydawnictwo
Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu
Chorzów 2008

Recenzent naukowy

prof. dr hab. Ludwik Habuda

Kolegium redakcyjne

*prof. nadzw. dr hab. Sylwester Wróbel (przewodniczący), prof. PhDr Peter Kulasik,
dr Łukasz Wawrowski (sekretarz), dr Maria Ochwat, mgr Jarosław Szostak*

Projekt okładki

Jan Ślusarski

Redaktor

Paweł Krajewski

Kopiowanie i przetwarzanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu, 2008

ISBN 978-83-7205-277-3

WYDAWNICTWO

WYŻSZEJ SZKOŁY BANKOWEJ

w Poznaniu

Adres:

al. Niepodległości 2, 61-874 Poznań

tel. (0-61) 655 33 99, fax (0-61) 655 33 97

e-mail: wydawwsb@wsb.poznan.pl, dzialhandlowy@wsb.poznan.pl

<http://www.wydawnictwo.wsb.poznan.pl>

Skład i łamanie: MA-KRA Usługi Wydawnicze, Poznań

Druk i oprawa: Zakład Poligraficzno-Wydawniczy M-Druk

Wągrowiec, ul. M. Konopnickiej, tel. (0-67) 268 57 37

Spis treści

Od redakcji	5
--------------------------	----------

Teoria polityki

Stanisław WIŚNIEWSKI	
<i>Kultura polityczna. Analiza pojęcia i definicja</i>	9
Sylwester WRÓBEL	
<i>Niektóre zagadnienia elektronicznego głosowania i parlamentu w Stanach Zjednoczonych</i>	19
Wojciech LAZAR	
<i>Charyzma i panowanie charyzmatyczne w ujęciu Maksa Webera</i>	49
Anna STĘPIEŃ	
<i>Tocqueville'owska demokracja i jej dzisiejsza percepcja</i>	77
Zbigniew KANTYKA	
<i>W poszukiwaniu paradygmatu. Narodziny i ewolucja brytyjskiej i amerykańskiej nauki o polityce</i>	91
Justyna TOMALA-WAWROWSKA, Łukasz WAWROWSKI	
<i>Hillary Rodham Clinton – pierwsza kobieta prezydent USA?</i>	97

Ruchy i partie polityczne

Łukasz ZEMŁA	
<i>Polska przestrzeń partyjna w latach 2001–2007</i>	119
Rafał KLEPKA	
<i>Wizje państwa w programach wyborczych z 2005 r. Platformy Obywatelskiej oraz Prawa i Sprawiedliwości</i>	153
Maria OCHWAT	
<i>Ochrona praw człowieka w ramach Konferencji oraz Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie</i>	169
Ryszard SKRZYPIEC	
<i>Organizacje pozarządowe w przetargu o władzę i z władzą – wypełnianie czy pogłębianie próżni politycznej w Polsce lokalnej?</i>	181
Barbara BĘTKOWSKA-CELA	
<i>Stacje leczenia i opieki domowej Caritas diecezji opolskiej</i>	195

Polityka lokalna i regionalna

Sylwester WRÓBEL, Krzysztof WIECZORKIEWICZ <i>Referendum gminne</i>	211
Adrian RAK <i>Decentralizacja samorządu miejskiego w Polsce w latach 1918–1939. Część I</i>	239
Iwona MACEK <i>Zarządzanie zasobami ludzkimi w samorządzie terytorialnym</i>	265
Marta OBREBSKA <i>Marketing polityczny w wyborach na prezydenta miasta Bytomia w 2006 r.</i>	285
Katarzyna BRZOZA <i>Polityka informacyjna samorządów terytorialnych ziemi rybnicko-wodzisławskiej</i>	303

Recenzje

Sylwester WRÓBEL Recenzja książki <i>Współczesne systemy polityczne</i> pod redakcją Marka Żmigrodzkiego i Bożeny Dziemidok-Olszewskiej, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007	323
Łukasz ZEMŁA Recenzja książki <i>Wybory do parlamentu europejskiego w 2004 roku na Dolnym Śląsku i Opolszczyźnie</i> pod redakcją Andrzeja Antoszewskiego, Wydawnictwo Profil, Wrocław 2006	327
Artur Roland KOZŁOWSKI Recenzja książki Andrzeja Piskozuba <i>Już tylko cywilizacja</i> , Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006	330
Sylwester WRÓBEL Recenzja książki <i>Wybory parlamentarne 2005. Analiza marketingowa</i> pod redakcją Marka Jezińskiego, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006	336
Streszczenia	343
Abstracts	352

Streszczenia

Streszczenia

Stanisław Wiśniewski

Kultura polityczna. Analiza pojęcia i definicja

Celem artykułu jest analiza i uściślenie dwóch pojęć: kultura i kultura polityczna. Najpierw autor wykazuje, że zgodnie z logicznymi regułami formułowania myśli nazwie „kultura” nie mogą zostać przyporządkowane obok świata wewnętrznego człowieka także ludzkie zachowania i wytwory tych zachowań, zwane dziedzictwem lub dorobkiem. Następnie przytacza argumenty przemawiające za tezą, że świat wewnętrzny człowieka jest stosunkiem człowieka do świata. Treścią tego stosunku nie jest jednak obraz świata „samego w sobie” – obiektywnej rzeczywistości, lecz uprzedmiotowienie tegoż obiektywnego świata w „świat dla nas”. Zdaniem autora dysponujemy całym katalogiem nazw służących do określania stosunku człowieka do świata. Są nimi na przykład terminy: myśli, uczucia, przeżycia, emocje, poglądy, przekonania.

Jeśli chodzi o ludzkie zachowania i wytwory tych zachowań, autor traktuje je jako manifestację stosunku człowieka do świata, ujawniającą tenże stosunek społecznemu otoczeniu. Nie tylko ludzkie zachowania i wytwory tych zachowań są manifestacją tego stosunku, bowiem równie wymowne są rezultaty niszczenia oraz bierności, a mimo to do kultury nie są zaliczane. Zdaniem autora przy formułowaniu definicji kultury powinny być jednak uwzględniane.

Wskazanie niemożliwości przyporządkowania nazwie „kultura” ludzkich zachowań i wytworów tych zachowań obok świata wewnętrznego człowieka, identyfikacja tegoż świata jako stosunku człowieka do otoczenia, a ludzkich zachowań i wytworów tych zachowań jako manifestacji wspomnianego stosunku, a ponadto uznanie konieczności uwzględnienia rezultatów niszczenia i rezultatów ludzkiej bierności przy formułowaniu definicji kultury pozwala autorowi stwierdzić, że kultura to manifestowany przez zachowania i rezultaty tych zachowań stosunek człowieka do świata.

Dysponując definicją kultury, autor przystąpił do ustalenia, na czym polega polityczność części kultury zwanej kulturą polityczną. Inaczej mówiąc, chodziło o to, do kogo lub ku czemu skierowana jest kultura polityczna jako „stosunek do...” Dokonana analiza pozwoliła stwierdzić, że kultura polityczna to manifestowany przez zachowania i rezultaty tych zachowań wzajemny stosunek obywateli do siebie.

Sylwester Wróbel

Niektóre zagadnienia elektronicznego głosowania i parlamentu w Stanach Zjednoczonych

Środki techniki od wieków wpływają na kształt rzeczywistości społecznej. Nigdy jednak w historii wpływ nowych technologii na życie społeczne, a zwłaszcza politykę, nie był tak duży i silny jak współcześnie. Medialne kampanie wyborcze, głosowanie za pośrednictwem Internetu, dostępność aktów prawnych w sieci czy głosowania parlamentarne za pomocą urządzeń elektronicznych to rozwiązania, bez których trudno sobie wyobrazić współczesne życie polityczne.

Artykuł ukazuje konsekwencje wykorzystania technologii komunikacyjnych i informatycznych w głosowaniu oraz w działalności parlamentu. Ze względu na wysoki poziom zaawansowania tego procesu za przedmiot rozważań posłużyły doświadczenia amerykańskie.

Autor przedstawił zalety elektronicznego głosowania, ale także dystans i nieufność, jaką wywołuje ono, po części zasadnie, wśród osób biorących udział w wyborach. Ukazał także szybkie upowszechnianie się korespondencji elektronicznej, stron internetowych i elektronicznych biuletynów jako sposobów komunikowania się kongresmenów z wyborcami.

Doświadczenia amerykańskie ukazują, że przynajmniej na obecnym etapie wykorzystanie ICT w polityce sprzyja wzmocnieniu form demokracji przedstawicielskiej, zwłaszcza zaś rozwojowi funkcji informacyjnej, komunikacyjnej i kontrolnej stosunków politycznych.

Wojciech Lazar

Charyzma i panowanie charyzmatyczne w ujęciu Maksa Webera

Przedmiotem pracy jest ujęcie zagadnień charyzmy i charyzmatycznego panowania w dziełach Maksa Webera. Charyzma jawi się jako wiara w posiadanie przez jednostkę ponadnaturalnych zdolności, gdzie czynnikami sprawczymi są entuzjazm bądź nieszczerść i nadzieja. Socjolog dokonuje pogłębionej analizy trzech typów panowania: charyzmatycznego, racjonalnego i tradycyjnego, przy czym istotę panowania charyzmatycznego, jako irracjonalnego, stanowią objawienie i inspiracja. Zwraca również uwagę na niski stopień prawdopodobieństwa, by któryś z typów zaistniał w czystej postaci; zazwyczaj dochodzi do przemieszania cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów panowania. Weber wskazuje na możliwość spowszednienia charyzmy, która byłaby konsekwencją działań sztabu administracyjnego dążącego do zabezpieczenia swoich wpływów, oraz na istnienie pewnej sekwencji historycznej, która prowadzi do tzw. „świata odczarowanego”, gdzie szanse na zaistnienie autentycznej charyzmy są znikome.

Anna Stępień

Tocqueville'owska demokracja i jej dzisiejsza percepcja

Fenomen demokracji wykracza daleko poza sferę polityczną i dlatego nie może być kojarzony wyłącznie z formą politycznej egzystencji społeczeństwa. Alexis de Tocqueville, jeden z najlepszych teoretyków i historyków demokracji, słusznie odróżnił demokrację społeczną od demokracji w sensie politycznym. Autor przedstawił Amerykę jako prototyp demokracji, a zarazem demokrację w jej naturalnym stanie. Poddał próbie wszelkie zasady składające się na ustrój demokratyczny. Elementami amerykańskiej tożsamości stały się uniwersalne idee, które sformułowali w dokumentach twórcy państwa amerykańskiego. Są to: demokracja, równość, wolność, konstytucjonalizm, liberalizm, ograniczanie uprawnień rządu oraz prywatność. Niniejsze opracowanie to próba ukazania znaczącej roli amerykańskiej demokracji w nowożytnym świecie na przykładzie obserwacji dokonanych w Ameryce przez Tocqueville'a. Uważał on, że demokracja w ostateczności obejmie Europę i cały świat. By zaś lepiej przygotować Europę na nadejście demokracji, napisał książkę *O demokracji w Ameryce*, która to przede wszystkim zapewniła mu powszechne uznanie. Sława jego dzieła wynikała przede wszystkim z wartości jego wnikliwej analizy i diagnozy. Z niej wyprowadził zarówno wskazówki, jak i przestrogi dla współczesności, które pozostają aktualne do dziś.

Zbigniew Kantyka

W poszukiwaniu paradygmatu. Narodziny i ewolucja brytyjskiej i amerykańskiej nauki o polityce

Pod redakcją amerykańskich politologów Roberta Adcocka, Marka Bevira i Shannona C. Stimsona ukazała się w ubiegłym roku pierwsza od wielu lat praca obejmująca całe dzieje współczesnej anglosaskiej politologii, od narodzin w końcu XIX w. aż po dzień dzisiejszy – łącznie ponad 125 lat jej istnienia po obu stronach Atlantyku. W trzynastu rozdziałach tej obszernej pracy przedstawione zostały źródła oraz najciekawsze i najważniejsze tendencje w rozwoju nowej dyscypliny naukowej wraz z ich interpretacją. W przeszłości pojawiały się już próby dokonania podobnej syntezy – nie zawsze miały one jednak aż tak całościowy charakter, a od momentu ich opublikowania minęło na ogół wiele lat. Wśród autorów artykułów zamieszczonych w tomie znaleźli się znani przedstawiciele anglosaskiej nauki o polityce reprezentujący różne ośrodki akademickie. Ze względu na swoje zainteresowania badawcze i preferowane orientacje metodologiczne prezentują poglądy dalekie od obiektywizmu. Nie kryją, o czym świadczą niemal wszystkie teksty, iż ich zamiarem jest wzmocnienie w bieżącej politycznej i naukowej debacie tych tendencji, które w drugiej połowie XX w. znalazły się w defensywie w wyniku ekspansji behawioralizmu. Niemniej wznosząc się ponad podziały, a zatem akceptując różnorodność spotykanych dzisiaj podejść, dość wnikliwie interpretują doświadczenia z przeszłości, starając się rzetelnie wskazywać ich znaczenie i konsekwencje. W proponowanym przez nich spojrzeniu losy politologii jako samodzielnej dyscypliny naukowej nie były (i nie są)

wyłącznie rezultatem rywalizacji rodzących się w jej obrębie autonomicznych idei, lecz złożonym procesem historycznym, którego zrozumienie możliwe jest wyłącznie na tle społeczno-politycznych przeobrażeń, jakie miały miejsce w XIX i XX w. Praca, choć z pewnością nie taki był jej główny cel, obok interesującej prezentacji kluczowych problemów towarzyszących dziejom *political science*, swą treścią uzasadnia przekonująco wartość pluralistycznego ładu, który wyrósł z ostrych metodologicznych i teoretycznych sporów XX w.

Justyna Tomala-Wawrowska, Łukasz Wawrowski

Hillary Rodham Clinton – pierwsza kobieta-prezydent USA?

Patrząc z perspektywy początku 2008 r. trudno przewidywać, kto wygra tegoroczne wybory prezydenckie w Stanach Zjednoczonych. Na tym etapie kampanii utrudnia to nie tylko tradycyjnie zbliżone poparcie dla obu głównych partii politycznych, ale także fakt, że wciąż nie znamy ostatecznych kandydatów z ramienia Partii Republikańskiej i – zwłaszcza – Partii Demokratycznej. Niewątpliwie jednak już teraz wybory te uznać należy za szczególne, zwłaszcza z perspektywy próbujących przejść po ośmiu latach władzę demokratów. Nigdy bowiem do tej pory tak dużych szans w wyścigu do Białego Domu nie dawano osobom, które nie wpisują się w dotychczasowy stereotypowy wizerunek prezydenta. Z jednej strony Hillary Rodham Clinton próbuje przełamać dotychczasową regułę, że prezydent musi być mężczyzną; z drugiej Barack Obama próbuje obalić stereotyp, że prezydent musi być rasy białej. Można by zadać w tym miejscu pytanie, czy jeśli nie jest się białym mężczyzną, to czy – w kontekście wyborów prezydenckich – lepiej być białą kobietą, czy mężczyzną Afroamerykaninem? Jest to niewątpliwie interesujące pytanie, które powinno stać się przedmiotem obszerniejszych badań. W prezentowanym artykule autorzy pragną skupić się jedynie na pewnym fragmencie owego zagadnienia, a więc na charakterystyce Hillary Clinton jako kobiecej kandydatury na urząd prezydenta Stanów Zjednoczonych. Celem pracy jest zatem z jednej strony próba wskazania, czy kobieta ma realne szanse na objęcie owej funkcji, z drugiej – jeśli tak, to czy akurat była Pierwsza Dama jest w stanie podolać owemu wyzwaniu.

Łukasz Zemła

Polska przestrzeń partyjna w latach 2001–2007

Artykuł ukazuje czytelnikowi proces przekształceń zachodzących na scenie politycznej po wyborach prezydenckich oraz parlamentarnych w 2005 r. aż do przedterminowych wyborów w 2007 r.

Autor dokonał analizy tzw. „jądra systemu partyjnego” po przeprowadzonej elekcji parlamentarnej w 2005 r. Jednocześnie uściślił swoje wywody porównaniem sceny politycznej z lat 2001–2005 z latami 2005–2007. Celem publikacji jest przede wszystkim ukazanie czytelnikowi zmian i procesów zachodzących na tej scenie. Autor w sposób

syntetyczny prześledził i opisał wydarzenia polityczne, które ściśle wiązały się ze zmianami zachodzącymi w obrębie polskiego systemu partyjnego. W artykule badacz zwrócił uwagę na przewartościowania polityczne, a tym samym na koncentrację i mobilizację prawej strony sceny partyjnej oraz na ograniczenie i zminimalizowanie roli lewicy w porównaniu z wyborami w 2001 r. Analizując system partyjny z lat 2005–2007, autor odwołał się do okresu sprawowania władzy przez PiS oraz do ukazania roli opozycji, którą była PO. Jednocześnie zwrócił uwagę na marginalizację centrolewicy, która, skupiona wokół LiD, nie zdołała odbudować potencjału, jaki posiadała przed wyborami w 2005 r. Na uwagę zasługuje również proces upadku Samoobrony oraz LPR, które nie posiadają swoich reprezentantów w parlamencie w kadencji 2007–2011.

Artykuł jest syntetycznym opisem kolejnego etapu kształtowania się sceny partyjnej w Polsce, którego ramy zostały wyznaczone przez elekcje parlamentarne w 2005 i 2007 r.

Rafał Klepka

Wizje państwa w programach wyborczych z 2005 r. Platformy Obywatelskiej oraz Prawa i Sprawiedliwości

Artykuł podejmuje próbę wskazania i scharakteryzowania dwu odmiennych wizji państwa, jakie zostały sformułowane przez dwa główne ugrupowania biorące udział w parlamentarnej kampanii wyborczej w 2005 r. Autor sięga po programy Prawa i Sprawiedliwości oraz Platformy Obywatelskiej z 2001 r., aby wskazać, jak wyglądały pierwsze oferty programowe każdego z ugrupowań. Wreszcie dokładna analiza programów wyborczych z roku 2005 w obrębie głównych dziedzin aktywności państwa umożliwia wskazanie, jak każda z partii definiowała sytuację przed wyborami oraz jakie propozycje działań po wyborach uważała za właściwe. Tak przeprowadzona analiza pozwoliła wykazać, że Prawo i Sprawiedliwość oraz Platforma Obywatelska wykreowały dwie wizje państwa określane przez publicystów i dziennikarzy mianem „Polski solidarnej” i „Polski liberalnej”. Wytworzenie się dwu wskazanych wizji państwa prowadzi do konstatacji o powstaniu nowego etapu w dziejach polskiej polityki demokratycznej, którego główną cechą stał się zanik dotychczasowej linii podziału wśród polskich ugrupowań politycznych na obóz postsocjalistyczny i postsolidarnościowy.

Maria Ochwat

Ochrona praw człowieka w ramach Konferencji oraz Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie

Jednym z podstawowych obszarów aktywności Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie są prawa człowieka. Od samego początku procesu Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie kwestie te były ściśle powiązane z zagadnieniami bezpieczeństwa i współpracy. Poszerzanie ludzkiego wymiaru było związane ze wzrastającą aktywnością organizacji w zapobieganiu i rozwiązywaniu konfliktów.

Aktywna działalność jej organów, a w szczególności Wysokiego Komisarza ds. Mniejszości Narodowych, Stałej Rady oraz Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka, przyczyniła się do zmniejszenia liczby konfliktów w Europie. Niezwykle istotny w działalności organizacji jest fakt, iż stworzony w jej ramach system ochrony praw człowieka zasadza się na zobowiązaniach o charakterze politycznym, a nie prawnym. Tym samym odróżnia go to od systemów stworzonych przez Organizację Narodów Zjednoczonych czy Radę Europy. Wprawdzie konferencje przeglądowe, mechanizmy implementacyjne czy też misje nie odnoszą spektakularnych sukcesów, należy zjednak zauważyć, że w znacznym stopniu przyczyniają się one do większego przestrzegania praw człowieka.

Ryszard Skrzypiec

Organizacje pozarządowe w przetargu o władzę i z władzą – wypełnianie czy pogłębianie próżni politycznej w Polsce lokalnej?

Weryfikacja hipotezy o próżni politycznej w Polsce lokalnej musi kierować naszą uwagę w stronę stricte politycznej aktywności szeroko rozumianych organizacji pozarządowych. Jak do tej pory ten aspekt funkcjonowania trzeciego sektora znajduje słabe odzwierciedlenie w zainteresowaniach polskich badaczy.

Próba odpowiedzi na pytanie, jakie role pełnią organizacje pozarządowe jako uczestnicy przetargów o władzę i z władzą, wymaga rozstrzygnięcia dwu dylematów:

- Czy wypełnianie próżni socjologicznej (politycznej) w społeczności lokalnej przez trzeci sektor ma się dokonać poprzez rolę instytucji pośredniczącej pomiędzy obywatelem a lokalną władzą, czy poprzez lokowanie się w porządku władzy?
- Czy trzeci sektor ma być grupą interesu, czy organizacją pożytku publicznego?

Obserwowane tendencje wydają się zarówno potwierdzać, jak i zaprzeczać testowanej hipotezie. Odpowiedzi na te pytania poszukujemy, odwołując się do wyników prowadzonych od wielu lat badań aktywności obywatelskiej w społecznościach lokalnych.

Barbara Bętkowska-Cela

Stacje leczenia i opieki domowej Caritas diecezji opolskiej

Pomysłodawcą projektu stacji opieki Caritas w Polsce był rząd niemiecki. Stacje opieki to alternatywna wobec państwowych struktur opieki forma pomocy ludziom przewlekłe chorym, niedołącznym i starym. Pierwsza taka stacja została otwarta 10 października 1992 r. w Dobrzemiu Wielkim koło Opola.

Co było bezpośrednią przyczyną zaangażowania się rządu niemieckiego w ten projekt? Na Śląsku mieszkało wiele osób pochodzenia niemieckiego, które w latach 80. wyjechały do naszych zachodnich sąsiadów. Kraj opuszczały przede wszystkim osoby młode, które mogły jeszcze podjąć pracę i utrzymać rodzinę. Na Opolszczyźnie pozostało wiele osób starszych, chorych, wymagających opieki pielęgnacyjnej. Ogólna opieka medyczna i pielęgnacyjna była niewystarczająca, zatem poprawa stanu opieki nad starszymi, chorymi

i samotnymi osobami stała się koniecznością. Rząd niemiecki zdawał sobie sprawę, że napływ starszych osób chcących się osiedlić w Niemczech mógłby w przyszłości doprowadzić do zachwiania równowagi tamtejszego systemu emerytalnego. Łatwiej było więc pomóc w zorganizowaniu tym ludziom opieki w Polsce, aniżeli samodzielnie dbać o nich we własnym kraju.

Co to właściwie jest stacja opieki Caritas? Jaka była przyczyna powstania takiej stacji w Polsce? Dlaczego to właśnie rząd niemiecki był pomysłodawcą tego projektu? Między innymi na te pytania autorka artykułu stara się znaleźć odpowiedź. W poszczególnych częściach opisała genezę powstania stacji, strukturę organizacyjną, formy oferowanej pomocy, a także formy współpracy stacji z administracją rządową, z gminami, służbą zdrowia oraz z Caritas. Artykuł ma na celu przybliżenie tej formy pomocy społecznej, która w Polsce jest jeszcze bardzo mało znana.

Sylwester Wróbel, Krzysztof Wieczorkiewicz

Referendum gminne

W artykule dokonano charakterystyki instytucji referendum wprowadzonego do praktyki politycznej społeczności gminnych wraz z restytucją samorządu lokalnego. Uczyniono to w dwójakiej perspektywie. Po pierwsze, omówiono prawne zagadnienia tej formuły głosowania powszechnego. Po wtóre zaś, przedstawiono rezultaty korzystania z referendum w praktyce politycznej. Mimo coraz szerszych możliwości odwoływania się do tej instytucji demokracji bezpośredniej społeczności gminne korzystają z niej relatywnie rzadko. W latach 1990–2005 przeprowadzono około 400 referendów lokalnych. Oznacza to, że statystycznie rzecz ujmując, co szósta gmina jeden raz w okresie czterech kadencji samorządu organizowała tego typu głosowanie. Należy dodać, że w blisko 90% przypadków przedmiotem głosowania było odwołanie rady gminy bądź burmistrza. Rzadko natomiast są inicjowane referenda fakultatywne. Bardziej niepokojące jest jednak to, że większość referendów nie jest ważna, gdyż zbyt niska jest frekwencja. Na przykład w latach 1992–2002 na 346 referendów tylko 37, tj. 10,7%, było ważnych. Średnia frekwencja wyniosła 17,3%, podczas gdy wymagany był udział 30% uprawnionych do głosowania. Dobitnie to pokazuje, jak wysoki jest poziom demobilizacji, bierności bądź apatii politycznej w polskich społecznościach lokalnych.

Adrian Rak

Decentralizacja samorządu miejskiego w Polsce w latach 1918–1939. Część I

Artykuł jest poświęcony kwestii decentralizacji polskiego samorządu miejskiego w okresie II Rzeczypospolitej. Jednak nie jest możliwe przedstawienie decentralizacji samorządu miejskiego bez zaprezentowania rozwoju samego pojęcia „decentralizacja” w polskiej myśli administracyjnej. Przedstawione zostały poglądy Tadeusza Bigo, Jerzego Panejki, Władysława Jaworskiego, Maurycego Jaroszyńskiego, Henryka Dembińskiego, Stanisława Kasznica oraz wielu innych, którzy przyczynili się do rozwoju decentralizacji sa-

morządu w Polsce. Samo pojęcie zostało przeanalizowane pod względem dwóch najważniejszych czynników: nadzoru nad samorządem oraz podziału na zadania własne i zlecone. Rozwój polskiej myśli administracyjnej powodował także powstanie różnych definicji decentralizacji oraz sposobów pojmowania owego pojęcia. Skutkowało to szeroką debatą nad kształtem polskiego samorządu oraz ewolucją ustawodawstwa samorządowego. Najważniejszymi ustawami, które regulowały kwestię decentralizacji w okresie międzywojennym, były konstytucje marcowa i kwietniowa. Normowały one pozycję i zasięg samorządu w II Rzeczypospolitej. Dzięki tym ustawom mógł istnieć zdecentralizowany samorząd miejski. Pozycja samorządu w okresie międzywojennym przeszła ewolucję, co również wpłynęło na miejsce i rolę samorządu miejskiego w Polsce. W celu przedstawienia ewolucji samorządu poddane zostały analizie artykuły z obydwu konstytucji, które regulowały system zdecentralizowanego samorządu miejskiego. Monografia jest wstępem do szczegółowej analizy ustawodawstwa, które w latach 1918–1939 regulowało funkcjonowanie samorządu miast w Polsce.

Iwona Macek

Zarządzanie zasobami ludzkimi w samorządzie terytorialnym

Artykuł zawiera próbę analizy problemów związanych z wprowadzeniem metod i instrumentów zarządzania zasobami ludzkimi w administracji samorządowej, zwłaszcza urządach gmin, starostwach i urzędach marszałkowskich. Zasady, teorie i modele zarządzania zasobami ludzkimi, które powstały pierwotnie na potrzeby sektora gospodarczego, szybko znalazły zastosowanie w innych dziedzinach życia społecznego, w tym administracji.

W Polsce wprowadzenie metod i procedur zarządzania personelem instytucji i organizacji publicznych dokonało się w latach 90., lecz znaczące rozmiary przybrało dopiero w ostatniej dekadzie. Najbardziej bodaj zaawansowany jest ten proces w administracji rządowej. Jednostki samorządowe, zazwyczaj dużo mniejsze od urzędów centralnych, wdrażają instrumenty zarządzania zasobami ludzkimi wolniej i, jak pokazują badania, z niemałymi kłopotami. Wprowadzenie zmian ustawowych w tym zakresie spowodowało przyspieszenie procesu, lecz ciągle jest on daleki od zakończenia.

Marta Obrębska

Marketing polityczny w wyborach na prezydenta miasta Bytomia w 2006 r.

W artykule przedstawiono zagadnienie zastosowania marketingu politycznego w wyborach na prezydenta miasta. Omówienie sposobu wykorzystania wiedzy z zakresu marketingu przez podmioty lokalne opiera się w dużej mierze na analizie badań przeprowadzonych przez autorkę podczas wyborów samorządowych w Bytomiu w 2006 r. Badaczka pokazuje, że mimo dużej wiary kandydatów na prezydenta miasta w siłę oddziaływania na wyborców kampanii prowadzonej w duchu marketingu politycznego, analiza sposobu jej prowadzenia pozwala na wysnucie wniosku, że reguły postępowania postulowane przez

specjalistów do spraw marketingu politycznego były przestrzegane przez niewielu. Z badań wynika także, że stosowanie zasad marketingu politycznego w wyborach samorządowych przynosi wymierne korzyści. Podmioty, które przy planowaniu i realizacji strategii kampanii wyborczej najlepiej wykorzystały wiedzę marketingową, uzyskały najlepsze wyniki wyborcze.

Katarzyna Brzoza

Polityka informacyjna samorządów terytorialnych ziemi rybnicko-wodzisławskiej

Przedmiotem artykułu jest polityka informacyjna samorządów terytorialnych ziemi rybnicko-wodzisławskiej, ze szczególnym uwzględnieniem narzędzi komunikacji służących jej realizacji. Zabiegi podejmowane w tym zakresie przez władze lokalne mają na celu urzeczywistnianie obywatelskiego prawa do informacji, niwelowanie ewentualnych napięć, które mogą wystąpić między mieszkańcami a władzami danej jednostki podziału administracyjnego państwa, oraz promocja gminy.

Katalog przedstawionych kanałów, którymi zachodzi proces przepływu informacji publicznej, podzielono na dwie kategorie: kanały medialne (prasa, radio, telewizja kablowa i sieć internetowa) oraz kanały pozamedialne. Wśród środków drugiego rodzaju zostały omówione następujące elementy: kontakty osobiste, punkt recepcyjny w urzędzie miasta/gminy, stanowisko rzecznika prasowego, wydziały informacji lub promocji urzędów miast/gmin, strony internetowe urzędu miasta/gminy, Biuletyn Informacji Publicznej, SEKAP – System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej, wydarzenia publiczne, własna działalność publikacyjna urzędów miast/gmin, gabloty informacyjne, Gminne Centra Informacji, ISO – Księga i Polityka Jakości.

Nowe rozwiązania technologiczne wpływają na zmiany w zakresie gminnego *public relations*, pojawiają się nowe możliwości skutecznej realizacji polityki informacyjnej jednostek samorządu terytorialnego. Polskie gminy mają do wykorzystania szerokie, stale poszerzające się spektrum możliwości, od kontaktów bezpośrednich aż po środki komunikowania masowego.

Demokracja nie może politycznie istnieć bez racjonalnego wyboru, który zapewnia pluralizm idei i poglądów. Z kolei pluralizm jest możliwy tylko wtedy, gdy właściwie funkcjonuje bogaty katalog środków umożliwiających obieg informacji.

Abstracts

Stanisław Wiśniewski

Political Culture. An Analysis and a Definition of the Notion

The paper attempts to analyze the notions of culture and political culture, and to offer more precise definitions of these two. First, the author demonstrates that, if the logical principles of reasoning are observed, the word “culture” cannot comprise, alongside man’s inner world, such things as human behaviors or the products of human activity referred to as heritage or artifacts. Next, the author argues for the proposition that the inner world of man can be identified with man’s attitude, or relation to the surrounding world. The content of this relation is not, however, an image of the “world in itself”, i.e. of the so called objective reality, but an objectification of the outside world into a “world for us”. In the author’s opinion, we have a rich choice of names that can be used to denote our relation to the world. These include e.g. such words as thought, feeling, sensation, experience, emotion, belief, view, etc.

As far as human behaviors and artifacts are concerned, the author treats them as manifestations of our relation to the world which reveal this relation to the social environment. Since human behaviors and artifacts are not the only manifestations of the relation to the world and, while the results of destructive activity or inactivity are just as meaningful but are not considered part of culture, the author contends that the outcomes of destructive behaviors or passivity should also be taken into account in formulating a definition of culture.

Having pointed out the impossibility of including human behaviors and artifacts as parts of culture alongside man’s inner world, having identified this inner world as man’s relation to the world while human behaviors and artifacts would be regarded as manifestations of this relation, and having recognized the need to account for the results of destructive activity and inactivity in formulating a definition of culture, the author arrives at the conclusion that culture is man’s relation to the world which is manifest through behaviors and the outcomes of these behaviors.

Having thus defined culture, the author sets out to investigate what it is that causes a part of it to be called political culture. In other words, he aims to determine on whom or what political culture is oriented, being a relation, or attitude to....” The discussion leads to the assertion that political culture is the body of mutual relation among citizens which manifest through their behaviors and the outcomes of their behaviors.

Sylwester Wróbel

Issues in Electronic Voting and the US Parliament

Technical inventions have always influenced social reality. Yet, never before in history have new technologies made an impact so clear and powerful as today, embracing all of our social life, and particularly politics. Election campaigns in the media, internet voting, the popular availability of legal acts in the Web, or parliamentary votes taken via electronic devices, have become essential ingredients of the contemporary political world.

The paper presents the consequences of employing information and communication technologies (ICTs) in voting as well as in other parliamentary activities. Considering the highly advanced process of introducing ICTs into political practice in the USA, the author focuses the discussion on the American experience.

While describing the benefits of electronic voting, the author emphasizes the mistrust, which is not necessarily unreasonable, that many voters show toward it. At the same time, he highlights the rapidly increasing use of electronic mail, Web sites and electronic newsletters by Members of Congress to communicate with their electorate.

The American experience indicates that, at least for the time being, the use of ICTs contributes to strengthening the different forms of representative democracy, having a positive effect on such functions of political relations as information, communication and control.

Wojciech Lazar

Max Weber's Interpretation of Charisma and Charismatic Authority

The paper is focused on the interpretation of charisma and charismatic authority in the works of Max Weber. Charisma appears to be the belief in an individual's supernatural powers, motivated by enthusiasm or misfortune and hope. The sociologist performs an in-depth analysis of three types of authority: charismatic, rational and traditional, where charismatic rule, being essentially irrational, is founded on revelation and inspiration. At the same time, he is aware of the negligible likelihood that any of these types should exist in a pure form; what we usually have to do with is a mixture of (the characteristics of) the different types of authority. Weber envisages a possibility of routinizing charisma as a result of machinations by an administrative body seeking to safeguard its influence, and indicates a historical sequence which leads to the emergence of a "world disenchanted" where the chances of genuine charisma arising are extremely small.

Anna Stępień

Tocqueville's Democracy and Its Perception Today

The phenomenon of democracy reaches far beyond the political domain and therefore cannot be solely associated with the political form of society's existence. De Tocqueville, one of the best theorists and historians of democracy, was right in distinguishing between democracy in the social and the political sense. The author of *Democracy in America* depicted the USA as a prototype democracy as well as a democracy in its natural state. Tocqueville studied and verified all the rules which constitute a democracy. The universal ideas and principles formulated by the Founding Fathers of the American state, such as democracy, equality, freedom, constitutionalism, liberalism, privacy, checks and balances, etc., have become part of the American identity. The paper attempts to portray the crucial importance of American democracy in the modern world by making a reference to the observations made by Tocqueville in America. Tocqueville believed that democracy was going to spread all over Europe and eventually conquer the whole world. In an effort to prepare Europe for the coming of democracy, he wrote *Democracy in America*. The two-volume study made him famous and has been widely appreciated for its shrewd analysis and diagnosis. From the analysis, Tocqueville derived warnings and recommendations for his contemporaries which remain valid until today.

Zbigniew Kantyka

In Search of a Paradigm – the Origin and the Evolution of British and American Science of Politics

The book edited by three American political scientists – Robert Adcock, Mark Bevir and Shannon C. Stimson – and published in 2007 represents the most recent endeavor, several years after the last one, to cover the entire history of modern Anglo-American political science, spanning the 125 years of its presence on both sides of the Atlantic – since its emergence in the late 19th century until the present day. Throughout its thirteen chapters, this comprehensive work describes the origins as well as the most interesting and important trends in the evolution of the new scientific discipline, along with their interpretations. Although attempts at a similar synthesis have been made in the past, not all of them were so extensive in character, and most of them were published many years ago. Among the authors of articles contained in the volume are well-known representatives of British and American academic centers of political science. They voice opinions that are by no means objective, revealing their specific research interests and methodological preferences. Nearly all of the texts provide evidence of an intent to which they openly admit: to strengthen the tendencies which had been on the decline since the expansion of behavioralism in the second half of the 20th century, and to reinstate them in the current political and scientific debate. Nevertheless, overcoming the differences and acknowledging the diversity of contemporary approaches, they offer insightful interpretations of the past experiences and try to be honest in stating their significance and their consequences. Within the proposed outlook, the development of modern political

science has not been a mere result of competition among autonomous ideas emerging within its boundaries, but a complex historical process which can only be understood in the context of the social and political transformations occurring over the 19th and 20th centuries. While delivering an interesting discussion of the key issues accompanying the evolution of political science, the book which certainly was not primarily designed to do so is credible in advocating the value of the pluralist order that was forged among the sharp methodological and theoretical disputes of the 20th century.

Justyna Tomala-Wawrowska, Łukasz Wawrowski

Hillary Rodham Clinton – the First Woman President of the USA?

Looking from the perspective of the early months of 2008, it is difficult to predict who wins this year's presidential election in the USA. At this stage of the campaign, the difficulty stems not only from the traditionally similar support for both the major political parties but also from the fact that we still do not know the names of the actual nominees – the Republican and, particularly, the Democratic one. Beyond any doubt, however, even now there are reasons to view this election as unprecedented in character, especially for the Democrats craving to come back to power after eight years of Republican rule. Never before in a race for the White House were the odds so favorable for candidates that do not fit the stereotype of the US President. On the one hand, Hillary Rodham Clinton attempts to break the established principle that the President must be male; on the other, Barack Obama tries to challenge the stereotype that the President must be white. The question arises whether – in the context of presidential elections – one who happens to not be a white male had better be a white woman or a male Afro-American. This is definitely a very interesting question which deserves to be examined in more depth. The authors of this paper, however, wish to concentrate on just a fragment of this issue, i.e. describing the characteristics of Hillary Clinton as a woman running for the office of US President. The paper thus aims to indicate whether, on the one hand, a woman really stands a chance as a presidential runner-up and, on the other, whether the former First Lady is the one who will be able to rise to the task.

Łukasz Zemła

The Polish Political Party Scene between 2001 and 2007

The paper outlines the process of transformation in Poland's political arena which began after the 2005 presidential and parliamentary elections and continued until the early parliamentary elections of 2007.

The author analyzes the so called "party system core" after the 2005 parliamentary elections, setting his discussion against comparative data on the political scene in the years 2001-2005. The primary objective of the paper is, however, to present the changes and the processes taking place on the political party scene between 2005 and the early parliamentary elections of 2007. The author provides a synthetic treatment of the topic, tracing and

describing the key political events which contributed to the transformations in the Polish party system. The paper accentuates the apparent shifts in the political preferences of Polish society and their linkage to the consolidation of the right wing and to the relative shrinking and decline of the left-wing parties compared to the 2001 election.

In analyzing the party system between 2005 and 2007, the author discusses the PiS (*Prawo i Sprawiedliwość* – Law and Justice) rule and depicts the role of PO (*Platforma Obywatelska* – the Civic Platform) as opposition to the PiS-led government. At the same time, he stresses the marginalization of the left-wing and centrist parties which, clustered around LiD (*Lewica i Demokraci* – the Left and Democrats), did not manage to rebuild the potential that they used to have before the 2005 elections. In addition, attention is drawn to the collapse of *Samobrona* (Self-Defense) and LPR (*Liga Polskich Rodzin* – the League of Polish Families), which do not have any representatives in the 2007-2011 term of the Parliament.

The paper delivers a synthetic description of another stage in the evolution of Poland's political party arena whose directions were delineated by the parliamentary elections of 2005 and 2007.

Rafał Klepka

The Visions of the State in the 2005 Electoral Programs of *Platforma Obywatelska* and *Prawo i Sprawiedliwość*

The paper attempts to point out and describe the diverse visions of the state set forth by the two leading parties in the parliamentary election campaign of 2005. The author refers to the 2001 electoral agendas of *Platforma Obywatelska* (the Civic Platform) and *Prawo i Sprawiedliwość* (Law and Justice) to show what political ideas the two parties initially proffered. Finally, a thorough analysis of the 2005 program documents with respect to the main functions of the State allows an insight into how each of the parties defined the condition of the State prior to the elections and how it proposed to address its concerns after the elections. The analysis has made it possible to demonstrate that the Civic Platform and Law and Justice have created two diverse visions of the state, which are termed by journalists and commentators as “Liberal Poland” and “Solidarity Poland”. The emergence of these two visions seems to mark the beginning of a new era in the history of Poland's democratic system, invalidating the dividing line which formerly split Polish political parties into the post-communist faction and the post-Solidarity group.

Maria Ochwat

Human Rights Protection within the Framework of the Conference on, and the Organization for, Security and Co-operation in Europe

Human rights activities are among the main priorities of the Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE). Since the onset of the Conference on Security and Co-operation in Europe (CSCE) process, human rights issues have been closely linked to

those of security and co-operation. Successive extensions of the Human Dimension of the OSCE activities have gone hand in hand with an increasing commitment of the Organization to conflict prevention and resolution.

The active involvement of its institutions, particularly of the High Commissioner on National Minorities (HCNM), the Permanent Council, and the Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR), has contributed to reducing conflict in Europe. A crucial difference between the human rights protection system created within its framework and that of the United Nations or the Council of Europe is that it is based on political rather than legal commitments. Even if the OSCE security review conferences, implementation mechanisms, or missions, have not been spectacularly successful, it should be noted that they have been making a positive impact on the protection of human rights across Europe.

Ryszard Skrzypiec

Non-governmental Organizations Disputing and Competing with Public Authorities – Filling or Exacerbating the Political Vacuum in Local Poland?

In attempting to validate the thesis on the existence of a political vacuum in local Poland, attention has to be given to the strictly political activities of non-governmental organizations, also referred to as the “third sector”. So far, this aspect of the third sector’s activity has not attracted the interest of Polish researchers and has been poorly reflected in their studies.

Addressing the question “What roles are performed by non-governmental organizations as actors disputing and competing with public authorities?” involves resolving two dilemmas:

- Is the third sector supposed to fill the sociological (political) vacuum in a local community by intermediating between the citizen and the local authority or, rather, by placing itself within the system of government?
- Is the third sector supposed to be an interest group or, rather, a public utility organization?

The trends observed seem to confirm as well as contradict the proposition being considered. For more than several years, answers have been sought in the findings of surveys of citizen activity in local communities.

Barbara Bętkowska-Cela

Caritas Therapy and Home Care Centers in the Diocese of Opole

The idea of establishing Caritas care centers in Poland was put forward by the German government. Care centers run by Caritas provide an alternative to Polish governmental structures and a way to assist chronically ill, disabled and aged persons. The first of such centers was opened on 10 October 1992 in Dobrzyń Wielki near Opole.

What was it that directly motivated the German government to get involved in the project? Śląsk (Silesia) used to be inhabited by a large number of people of German descent

who started immigrating to Germany in the 1980s. Most of those leaving Poland were young and able to work to earn a living for themselves and their families. Many of those who stayed were, on the other hand, elderly, ill and in need of nursing care. The supply of general medical services and nursing services was insufficient. An improvement in the availability of care for ill, aged and lonely individuals was therefore an immediate necessity. The German government realized that an invasion of elderly persons wanting to settle in Germany could, in the long run, undermine the country's pension system. It was easier to help organize aid for those people while they lived in Poland than to have to cater for them in Germany.

What is actually a Caritas care center? What were the reasons for establishing such centers in Poland? Why was it the government of Germany that initiated the project? These are some of the questions that the paper attempts to address. The specific sections give an account of the origin of the centers and describe their organizational structure, the types of aid they offer, and the ways in which the centers collaborate with government administration, local municipalities, health care institutions and Caritas. The paper aims to familiarize the reader with a form of social aid which is barely known throughout Poland.

Sylwester Wróbel, Krzysztof Wieczorkiewicz

The Municipal Referendum

The paper describes the institution of local referendum which was introduced into the political practice of local communities upon the restoration of local government at the municipal level. The author adopts a dual perspective. First, the legal issues involved in this specific form of popular vote are discussed. Second, the practical exercise of the referendum and its outcomes are presented. Despite the increasingly ample opportunities to resort to this institution of direct democracy, its exercise by local communities is relatively rare. Between 1990 and 2005, there were around 400 local referendums. This signifies that, statistically, within a period equivalent to four local government terms of office, every sixth municipality held this kind of ballot. It should be added that in nearly 90% of these, the case referred to the electorate's opinion was the recall of a mayor or town council. Optional referendums, on the other hand, are not common. It is more disconcerting, however, that most referendums are invalid due to low voter turnout. For example, in the years 1992-2002, only 37 out of a total of 346 referendums, which corresponds to 10.7%, were valid. The average voter turnout was 17.3%, whereas 30% is required. This demonstrates, more than clearly, the degree of political demobilization and passivity or inertia in Polish local communities.

Adrian Rak

Decentralization of Poland's Local Government in the Years 1918-1939 Part One

The paper is devoted to the discussion of decentralization of Poland's municipal government in the period of the so called Second Republic (1918-1939). Nevertheless, it is not

possible to approach the issue without first outlining the very concept of decentralization as a strand within Polish administrative thought. The views of major contributors to the decentralization of local government in Poland are presented, including Tadeusz Bigo, Jerzy Panejko, Władysław Jaworski, Maurycy Jaroszyński, Henryk Dembiński, Stanisław Kasznic, and others. The notion itself is examined with regard to two critical aspects: supervision of local government, and the distinction into statutory responsibilities and delegated tasks. Further development of Polish administrative thought led to the creation of varied definitions of decentralization as well as diverse interpretations of its nature. This resulted in a popular debate over the form of Polish local government and the evolution of relevant legislation. The key regulations concerning decentralization of local government in the inter-war period were the March constitution of 1921 and the April constitution of 1935. These two vital acts provided for the scope and the positioning of self-government in the Second Republic, making it possible for decentralized municipal government to arise. The position of local government continued to evolve throughout the inter-war period, and so did the position and role of municipal government. The paper analyzes the provisions of the two above-mentioned constitutions which laid out the structure and functions of the decentralized municipal government system. The monograph offers an introduction to a detailed analysis of the legislation which regulated the functioning of Polish self-governing towns and cities in the years 1918- 1939.

Iwona Macek

Human Resources Management in a Local Government

The paper attempts to investigate the problems relating to the implementation of the methods and instruments of human resources management in local government administration, particularly in municipal (*gmina*) offices, district (*powiat*) offices, and offices of marshals (heads of *voivodeships* – self-governing provinces). The principles, theories and models of human resources management, originally developed for use in the business sector, have also been adopted in other areas of social life, including public administration.

In Poland, the introduction of the methods and procedures of personnel management into public institutions and bodies began in the 1990s but did not gain significant momentum until the present decade. Admittedly, the process is now the most advanced in central government administration. Local government offices and institutions, generally far smaller in size than central ones, lag behind in implementing the instruments of human resources management and, as indicated by relevant studies, experience considerable difficulties. Although the process has been accelerated by recent changes to the legislative framework, it will still take long to complete.

Marta Obrębska

Political Marketing in the 2006 Election of the Mayor of Bytom

The paper is focused on the applications of political marketing in mayor elections. In her discussion of the use of marketing knowledge by local actors the author relies, to a large extent, on a study carried out by herself during the 2006 local elections in Bytom. The author demonstrates that the candidates' professed confidence in the power of political marketing was not, in most cases, matched by the application of guidelines recommended by political marketing specialists, which is a conclusion backed up by an analysis of the 2006 election campaigns run in the town of Bytom. At the same time, the analysis proves that the observation of political marketing principles brings tangible benefits. Those of the actors who made the best use of the marketing know-how in planning and implementing their campaign strategies, reaped the most votes in the election.

Katarzyna Brzoza

The Information Policies of Local Governments in Rybnik-Wodzisław District

The paper addresses the information policies of local governments in Rybnik-Wodzisław district (*powiat*), with a special emphasis on communication tools utilized in implementing of these policies. Measures applied by local authorities aim to ensure the effective performance of the citizen's right to be informed, to eliminate any tensions between the citizenry and the local officials, and to promote the municipality.

The author presents a catalog of channels through which the flow of public information takes place, breaking these down into two categories: media channels – such as the press, the radio, the television, the internet, etc. – and non-media channels. The discussion of the latter type touches on the following: personal contact, a reception desk, the function of a spokesperson, an information and promotion department, a Web site, the Public Information Bulletin (BIP), the Electronic Communication System for Public Administration (SEKAP), public events (ceremonies), municipal print publications, notice boards, Municipal Information Centers, ISO Quality Books and Quality Policies.

New technologies stimulate changes in municipal public relations, opening up new prospects for local governments to successfully pursue their information policies. Polish municipalities can take advantage of an increasingly wide array of possibilities ranging from direct contact to mass communications.

Democracy cannot exist, in the political sense, without rational choice warranted by the pluralism of ideas and opinions, which in turn hinges on the functioning of a rich gamut of instruments enabling the circulation of information.